

AKCIJA
VELIKI VITOROG

PLANINARENJE
NA RIJEČKIM
VISOVIMA

ŠTA SI TI:
HAJKER,
TREKER ILI
PLANINAR?

DOK SE BRCI NE ZALEDE

DRAGAN KARANOVIC, BIKIKLISTICKI KLUB „KARAVELO”

Rasadnik „Vikumak“

- Proizvodnja šumskog sadnog materijala
- Usluge sadnje šuma i poljozaštitnih pojaseva
- Projektovanje i izvođenje radova u šumarstvu i hortikulturi

Vuka Karadžića 9, 23323 Idoš
Telefon: 0230/65-265
Mobilni: 064/243-77-11
065/69-32-854
Faks: 0230/65-668
E-mail: lmilan@eunet.rs

Među nama rečeno

Dragi prijatelji,

u novom broju magazina koji je pred vama donosimo izveštaj sa puno fotografija iz planinarskih domova i o tome kako su članovi raznih planinarskih društva proveli novogodišnju noć i napravili prve korake na planini u 2011. godini. Na sreću, aktuelna kriza nije sprečila ovaj način proslavljanja Nove godine u prirodi, mada su neke akcije nažalost ipak otkazane. Predstavljamo vam, takođe, šta se na početku zime radilo i na nekim planinama u regionu, te ovaj put imamo priče iz Bosne i Hrvatske.

Na našem sajtu www.mojaplaneta.net čekaju vas ažurirane stranice, gde možete pročitati nove tekstove u rubrikama ekologija, zanimljivosti, putovanja i priču o zimskom usponu na Gradac, autora Pavla Randelovića na linku „planinarenje“. Tu je i deo dnevnika vožnje kroz Afriku našeg poznatog bicikliste Zorana Zivlaka (link „biciklizam“). Kao i uvek, čeka vas oglasna tabla sa aktuelnim planinarskim i avanturističkim akcijama naših sportskih

klubova na početnoj stranici sajta.

Svako dobro i puno odlazaka u prirodu u godini koja je pred nama.

urednik JOVAN JARIĆ

MOJA PLANETA 4 • Januar 2011.

Besplatni outdoor magazin za aktivan život • PDF izdanje

Osnivač i izdavač:

Studio za dizajn „Smart Art“

Adresa redakcije:

Narodnog fronta 65, 21000 Novi Sad

smartart

Glavni i odgovorni urednik:

Jovan Jarić (jovanjaric@mojaplaneta.net)

Art direktor:

Ivana Ubiparip

Prelom:

Studio za dizajn „Smart Art“

Fotografije:

Dreamstime, SXC, Studio za dizajn „Smart Art“

Advertajzing:

062/22-37-47

Izdanje je besplatno i distribuira se u PDF formatu, putem elektronske pošte. Stari brojevi se mogu downloadovati iz arhive sa Internet adrese:

www.mojaplaneta.net

CIP - Katalogizacija u publikaciji

Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

796.5

MOJA planeta [Elektronski izvor] : besplatni outdoor magazin za aktivan

život / glavni urednik Jovan Jarić . -

Online izd. - Elektronski časopis . - 2010, br. 1 - . -

Mesečno . - Dostupno na <http://www.mojaplaneta.net>

ISSN 2217-3307

COBISS.SR-ID 255946503

Izdavač zadržava sva prava. Svi autorski tekstovi, fotografije i ostali sadržaji objavljeni su uz odobrenje autora. Svi pisani i foto materijali u vlasništvu su Studija „Smart Art“ i autora. Kopiranje, dalja distribucija tekstova (delimično ili u potpunosti) i fotografija u komercijalne svrhe zabranjena je u svim medijima bez pismene dozvole Studija „Smart Art“ i autora. Tekstovi i fotografije se objavljuju isključivo bez novčane naknade. Redakcija i izdavač ne odgovaraju za sadržaj i istinitost reklamnih poruka. Redakcija i izdavač ne odgovaraju za štamparske i nenamerne greške. Redakcija nije obavezna da vraća i odgovara na primljene rukopise, fotografije i elektronsku poštu.

Obavezno nas posetite i na našoj Internet stranici:

www.mojaplaneta.net

jer se sadržinski razlikuje od PDF izdanja koje je pred vama.

Ukoliko ste ovaj magazin dobili sa e-mail adrese:

magazin@mojaplaneta.net

već ste na mailing listi i slobodno možete da prosledite magazin prijateljima. Podsetite ih da odu na naša Internet stranicu i prijave se na mailing listu kako bi redovno nastavili da dobijaju naredne brojeve našeg e-magazina.

Dok se brci *ne zalede*

Dragan Karanović, trener i mehaničar Biciklističkog kluba „Karavelo” iz Kikinde, govori o svojim iskustvima u zimskom pedaliranju...

mehaničarom Biciklističkog kluba „Karavelo” iz Kikinde.

Kako održati kondiciju u zimskom periodu?

- Svi biciklisti koji se takmiče, treba da imaju neki kontinuitet kada je vožnja u pitanju i obično klubovi šalju svoje bolje takmičare u neke toplije krajeve da bi lakše odradili određenu kilometražu i da se ovde, na našim prostorima, ne bi izlagali rizicima od padanja i nazeba. Mi, „obični smrtnici”, najčešće nemamo takvih mogućnosti, pa ostajemo ovde kod kuće i oblačimo zimsku garderobu.

Da li je to neka posebna garderoba i gde se može nabaviti?

- Zimska biciklistička garderoba se proizvodi, ali nam je uglavnom nedostupna zbog visoke cene. Ona mora da nam obezbedi da možemo da vozimo na niskim temperaturama i da bude kvalitetna, a nama to još uvek nije lako dostupno. U Srbiji ne može da se kupi, pa moramo ići u inostranstvo. Bez obzira što sada možemo malo lakše da putujemo, cene su, ponavljam, vrlo visoke, a neki ljudi čak nisu do sad ni sredili nove putne isprave, a takođe je i aktuelna kriza dala svoj doprinos lošoj situaciji za bicikliste. Međutim, onaj ko sebi može da priušti ovu garderobu, može puno godina, čak i decenija da uživa vozeći u njoj, jer ona ne može lako da se popcepa. Ja imam čak trideset godina star odevni predmet, doduše, sada je već od padanja i mehaničkih oštećenja počeo da se cepa, ali još uvek ima funkciju. Dakle, mi koji ne možemo zimi da odemo u južne krajeve, vozimo ovde. Malo se patimo, jer na sebe treba „nabaciti” više garderobe. Način održavanja i

Svi oni koji misle da tokom zime biciklisti sede dokoni – grdno su se prevarili. Za ove momke sezona ne prestaje ni kada pada снег. O vožnji, održavanju bicikla u zimskim uslovima i problemima koji mogu da nastanu u urbanoj sredini razgovarali smo sa Draganom Karanovićem, trenerom i

Gore: Ledena kiša, снег... Sasvim prijatna vožnja Kikindom u zimskom periodu

.....

samo oblačenje traje dugo i nije sve komotno kako leti, kada je dovoljno da obučete majicu i šorc. Zimska garderoba se brže isprlja i skoro uvek pokvasi i celo to održavanje i pranje vaše opreme oduzima puno vremena i skuplje je. Potrebno je puno vremena da bih se obukao, odvezao to što sam sebi zacrtao, pa posle toga oprao garderobu i malo se regenerisao od zimskog uticaja da bih bio spreman za neki posao. Ali je sve to lepo i zaista vredno truda.

Kako se održava bicikl u zimskim uslovima?

- Posle svake ture ili izlaska napolje, bicikl treba oprati pre svega zbog soli koja se posipa po putevima, a ona je prilično agresivna i nagriza osteljive ▶

čelične delove bicikla. Posle pranja, bicikl treba nauljiti da bi se sutradan bio spreman za korišćenje i da bi mu produžili vek. Dakle, zimi i taj deo oduzima više vremena, a treba imati i prostor gde se sve to može uraditi. Ljudi koji žive po zgradama najčešće nemaju dovoljno prostora. Sa druge strane, mnogi servisi, pogotovo u gradovima, zimi ne rade. Mnogi zaljubljenici u biciklizam uglavno bicikl održavaju sami, neki uz određene muke, ali se sve uspe uraditi, ako se hoće.

Kako je voziti bicikl po snegu i ledu i kakvi se problemi javljaju?

- Koliko god je čovek dobro odeven, niske temperature ipak deluju negativno na organizam i čoveku treba daleko više energije, pogotovo ako je temperatura ispod minus deset. Ja sam vozio mnogo duže ture zimi i imao sam više problema sa biciklom nego sa sopstvenim telom. Kao prvo, otkazuju obe kočnice. Put je vlažan i gume bacaju vodu i sneg izmešan sa solju. Zbog brzine kretanja od desetak metara u sekundi i niske temperature, dolazi do smrzavanja kočionog sistema, sajli i kliznih zglobova. Ako kočnicu stegnemo, da bi smo se zaustavili, ona hoće da ostane u zakočenom položaju, tako da se javlja problem u vožnji. To se da nekako rukom odglaviti, međutim, malo kasnije, kako se kilometri nižu, kočnica više ne može da se koristi i na stisak ruke ona više ne reaguje, a to je već opasan problem.

Prenosni mehanizam takođe otkazuje zbog niskih temperatura. Posle svega nekoliko minuta rada, prenosni mehanizam ne može više da se koristi u celokupnom kapacitetu, već se koristi samo jedan prenos - onaj na kome se zaledio lanac.

Kako bih sprečio proklizavanje ja sam čak i koristio i lance, mada možda to i nije tako zgodno rešenje. Uzeo sam običan pogonski lanac od bicikla koji sam isekao na segmente. Na točku sam imao 36

Gore: Dragan Karanović u radionici u Kikindi; Dole: Biciklistička tura po ledu okovanom krajoliku; Levo: Hokej trening za bicikliste

.....

žica, te sam svako drugo polje obuhvatio parčetom lanca, odnosno napravio mali obruč oko gume. Mogu da kažem da sam dobio dobre rezultate, što se tiče ponašanja bicikla na drumu i on više uopšte nije klizao. Problem može nastati u načinu kočenja. Takav sistem oblaganja gume lancima ne dozvoljava kočenje obodnim kočnicama. Neophodno je imati disk kočnice. To je opet trošak ako neko na biciklu već ima obodne kočnice. Takođe, vrlo je komplikovano prepravljati bicikl da bi se prešlo sa jednog kočionog sistema na drugi. Potreban je niz bravarskih radova, kupovina drugih kočnica, diskova, drugih glava... To je nepotrebno finansijsko opterećenje, ali ko to može da sprovede ili već ima bicikl sa disk kočnicama, može da uživa i zimi u vožnji i da bude bezbedan.

Što se tiče padova, moji nikad nisu bili teški, već više komični. Razlog tome je što sam se uglavnom kretao malom brzinom. Zimi ne treba voziti bicikl na teškim prenosima, dovoljno je praviti 70 do 90 obrtaja u minuti da bi čovek oslobodio dovoljno toplote koja će ga zaštititi od hladnog vremena. Ako to ispoštuje i ako ne pravi nepotrebne pauze, biciklista je potpuno bezbedan i zaštićen od neke potencijalne prehlade.

Da li se neko oglašio o tvoje savete u klubu kada je u pitanju zimska vožnja?

- Jedan naš član, kada je bio mlađi, jednom prilikom nije poslušao preporuke oko zaštite od niskih temperatura i doživeo je smrzavanje ušiju. Nije hteo da nosi kapu zbog frizure! Otišao je na zimsku vožnju i posle par sati se vratio sa crnim ušima i u bolovima, te je na kraju zaglavio u bolnici. Srećom, sve se dobro završilo i oporavio se bez posledica. Posle toga je njegova majka došla u klub sa namerom da ga ispiše, jer ne dozvoljava da njeno dete „trenira na taj način“. Naime, taj naš biciklista je roditeljima objasnio da to tako mora da se trenira, ali je meni - treneru kasnije priznao da je po svaku cenu hteo da sačuva „punk frizuru“.

Da li primenjujete neki poseban režim ishrane zimi za bicikliste?

- Ne postoji nikakva posebna ishrana ili pravila. Sve je individualno kod svakog čoveka. Bilo bi, na primer, pogrešno zimi jesti neku masniju hranu, jer čovek nije životinja da se od hladnoće brani hranom već odećom. Voda se pije po potrebi. Zimi su to mnogo kraće ture nego leti, u proseku od 50 do 60 km. Čovek za tako kratko vreme neće dehidrirati ako „zaboravi“ da uzme neku količinu vode.

Postoji mogućnost i da se voda, koju smo poneli smrznje. Postoje termo bidoni, ali to je već malo ludiranje. Neću da kažem da je to luksuz, ali biciklista za dva sata vožnje ne može da bude baš toliko žedan i može, na primer, da pojede neku vočku iz džepa, koja se neće smrznuti, a to će mu zadovoljiti potrebu za vodom u toku te kraće etape.

Da li možeš sa nama podeliti neku anegdotu koja ti se desila u toku vožnje?

- Jedne godine je bila izuzetno snežna i hladna zima. Pokušao sam da izađem iz grada, ali sam se posle šest, sedam pređenih kilometara morao da se vratim, zbog loše očišćenih puteva. Vratio sam se na ulice grada i tog dana sam odvozio 180 km, a to je puno sati na biciklu. Posle nekog vremena na

brkovima su mi se uhvatile ledenice ili kako se kod nas kaže – klice, duge petnaestak centimetara. U ulici gde se nalazi naša radionica, svirao mi je auto u nameri da me obiđe. Gledao sam da se što pre sklonim, ali je bilo teško izaći iz kolotraga, koji je bio utaban, a ja sam stalno morao da brinem da ne padnem i da me neko ne pogazi. U jednom trenutku, ja sam se okrenuo, da dam čoveku znak rukom da sada može bezbedno da me obiđe, međutim, na licima putnika u autu sam primetio zaprepašćenje kada su videli moje lice sa ledenicama na brkovima. Čak su posle obilsaka stali i izašli iz kola da mi čestitaju što vozim po tako lošem vremenu i zimi, te da se slikaju samnom. Posle toga sam ušao u prodavnicu, a prodavačica je vrisnula kada me je videla, ali me je brzo poznala i odvela do ogledala, jer do tada ja sebe nisam mogao da vidim i da se uverim šta je zima učinila od mog lica.

Da li postoje još neke aktivnosti koje mogu zimi dodatno poboljšati biciklističku kondiciju?

- Klizanje i biciklizam su dva kompletna sporta i izuzetno se dobro dopunjuju, jer je angažovana slična grupa mišića. I klizanje i biciklizam pružaju veliko zadovoljstvo ljudima koji tu upražnjavaju. Bez obzira što sam trener jednog biciklističkog kluba, teško mi je reći da li mi je draže klizanje ili biciklizam ili konkretnije, u našem slučaju hokej, koji igramo skoro svakog dana. Pošto živimo u malom gradu, hokej igramo na improvizovanim terenima i zamrznutim vodenim površinama. Generalno, svi zimski sportovi se dobro slažu sa biciklizmom u smislu održavanja fizičke spremnosti. Pošto smo mi u ravnici sa često oštrom kontinentalnom klimom i sa niskim temperaturama, umesto skijanja, više preferiramo klizanje i hokej.

TEKST I FOTO:
JOVAN JARIĆ

Na Velikom Vitorogu

Planinari banjalučkog PAK „Summit” 11. decembra osvojili su Veliki Vitorog (1.906 mnv). Teški zimski uslovi nisu pokolebali planinare i cela grupa se popela na vrh...

Vitorog je dinarska planina u Republici Srpskoj, BiH, koja ulazi u sastav Dinarskog planinskog sistema. Nalazi se na području opštine Šipovo, na granici prema Federaciji BiH. Od Šipova je udaljena oko 30 km, a najviši vrh Vitoroga se nalazi na visini od 1.906 mnv. Grupu su vodili planinarski vodiči Dušan Vuleta (MB 035 iz PSD „Vitorog”) i Momir Zubović (MB 012 iz PAK „Summit”), a ekipu su činili: Dejan Vuleta, Miroslav Trivić, Tanja Gatarić, Bojana Vukelić, Sanja Panić, Jelena Panić, Ljubiša Sajić i Danijela Zdjelar. Ovo je staza srednje težine, a akcija je trajala deset sati, odnosno sa usponom i silaskom ukupno 24 kilometra.

Ustali smo oko četiri ujutro, da bi što ranije stigli u Šipovo i krenuli put Velikog Vitoroga. Planirali smo da prije mraka pređemo cijelu rutu, a optimizam nam je ulijevalo sunce koje je polako izlazilo i obasjavalo prekrasnu snježnu idilu. Nadomak Šipova čekali su nas planinari PSD „Vitorog” Dušan Vuleta i Dejan Vuleta. Pripremili smo se za avanturu i vođeni Dušanom Vuletom i Mominom Zubovićem krenuli prema Velikom Vitorogu.

Akcija je započela u selu Šemanovci koje se nalazi na oko 1.100 mnv, a sunčan dan obećavao je nezaboravan boravak u predivnoj netaknutoj prirodi. Mnogi od nas ovo je bila prva zahtjevnija planinarska ruta u zimskim uslovima.

MojaPlaneta

Levo: Planinari banjalučkog „Summita” napreduju prema vrhu; Dole: Prvo su savladali Mali Vitorog...; Gore: A zatim su se uputili ovde - vrh Veliki Vitorog

.....

Nakon što smo skrenuli s puta, do Malog Vitoroga uglavnom smo išli kroz šumu. Pred sam dolazak na Mali Vitorog (1.744 mnv) počeo je da duva vjetar i da pada snijeg, ali želja da se stigne i do Velikog Vitoroga nije nas spriječila da nastavimo put preko grebena.

Umjesto sunčanog dana, za samo nekoliko sati našli smo se u pravoj mećavi. Od planinara smo čuli da se malo ko usudi zimi popeti na Vitorog, jer je poznat po tome da se vrijeme za čas promijeni i može biti zaista nezgodno za planinarenje. Ipak, odlučili smo da nastavimo i da akciju izvedemo do kraja. Cilj nam je bio Veliki Vitorog i usaglasili smo se da nema stajanja. Iako smo bili gladni, nismo imali vremena da pravimo veće pauzu. Zadovoljili smo se čokoladicama koje smo jeli usput i odlučili da pauzu od najviše dvadesetak minuta napravimo tek kad stignemo na vrh.

Pokazalo se da penjanje do Velikog Vitoroga nije nimalo lak zadatak, jer je put bio mnogo zahtjevniji od onoga na šta smo do tada navikli, a dodatne poteškoće predstavljao je jak vjetar i snijeg koji je sve jače padao.

Iako iscrpljeni i umorni, svi članovi akcije uspješno su se popeli i do Velikog Vitoroga (1.906 mnv). Oduševljenje nismo mogli sakriti i u tom momentu smo znali da je zaista vrijedilo doći na vrh ove

AKCIJA

prekrasne planine. Do tada smo samo slušali, a sada smo imali priliku i da se uvjerimo u priču o jednom od najljepših pogleda u Bosni i Hercegovini, na nekoliko trenutaka uprkos jakom vjetru, snjeg je prestao da pada i oko nas se pružio predivan pogled.

Sa vrha se može vidjeti kompletna opština Šipovo, a pogled doseže i do Bjelašnice, Vran planine, Vranice, Prenja, Vlašica, Grmeča, Kozare, Osječenice, Troglava, Dinare i Staretine. Kako smo čuli, postoji i priča mještana da se ujutro može vidjeti i Jadransko more.

Uspjeli smo da se malo odmorimo, presvučemo i nešto pojedemo i krenuli smo nazad. Po povratku, već od samog vrha počela je mećava, a trebali smo prije mraka stići u planinarski dom „Lunja glava“. Povratak nije bio nimalo lak zadatak ekipi koja do tada nije imala mnogo iskustva u planinarenju u zimskim uslovima. Poteškoće su nam predstavljali umor i iscrpljenost, ali i lakše povrede, koje su usporavale pojedine članove planinarske akcije. Na putu do Malog Vitoroga sustigla nas je prava mećava i bilo je važno preći Mali Vitorog i spustiti se do šume, koja bi nas zaštitila od vjetrova i omogućila nam brže kretanje.

- Dio ekipe sam morao malo da požurujem, ali ne zbog toga da što brže izvedemo akciju, nego zbog loših vremenskih uslova. Na kraju se to pokazalo kao odličan potez - kaže planinar Dušan Vuleta PSD „Vitorog“.

Uprkos lošim vremenskim uslovima, na zadovoljstvo vodiča, cijela akcija je završena bez ikakvih problema i svih deset članova je uspješno stiglo do planinarskog doma „Lunja glava“.

- To je i ljeti za pohvalu, a da ne govorim u ovakvim zimskim uslovima. Ekipa nije baš kompletna iskusna u planinarstvu, tako da ovu planinarsku rutu mogu da ocijenim sa deset plus - rekao je Dušan Vuleta, ističući da je najbitnije da je ekipa bila složna i da nije bilo nesuglasica.

Prva stanica po povratku je bila mala zadruga u kojoj smo napravili pauzu uz pivo i sačekali da se kompletna ekipa okupi. Od mještana smo dobili pohvale za uspješno završenu akciju, ali i potvrdu priče da se malo ko zaista usudi u zimskim uslovima popeti na Vitorog.

Članovi PSD „Vitorog“ domaćinski su nas dočekali u Planinarskom domu „Lunja glava“. Nakon što smo se ugrijali uz vatru i popili čaj o kojem smo svi maštali proteklih deset sati, druženje smo nastavili uz čvarke, slaninu i rakiju. Iako umorni, nismo spavali - uz vatricu smo prepričavali događaje sa planine, a ja sam to večer proslavila i 30. rođendan uz čokoladni kuglof sa svjećicama, koji je bio iznenađenje planinara. Mnogi se odluče da za 30. rođendan urade pirsing ili stave tetovažu - ja sam odlučila da se popnem na Veliki Vitorog i to iskustvo će zaista ostati nezaboravno. Ima još planina u BiH, a kako mnogi kažu, život počinje u tridesetoj!

Nakon što smo se odmorili u Planinarskom domu „Lunja glava“ u selu Dragnjić kod Šipova, oduševljeni prirodom ovog kraja, sutradan smo odlučili da od doma pješačimo do izvora Plive.

Ujutro smo krenuli od planinarskog doma i stigli za sat vremena do prva dva izvora Plive. Obišli smo duple izvore, a zatim otišli do trećeg izvora koji izvire iz pećine. Ova ruta trajala je oko dva sata, i svakako je dobro došla da se malo opustimo nakon Velikog Vitoroga. Izvor rijeke Plive u Pljevi, naselju udaljenom desetak kilometara od Šipova jedan je od najljepših krajiških turističkih bisera. Kao i mnogi posjetioci ni mi nismo ostali ravnodušni kraj najvećeg izvora pitke vode u Evropi. U blizini izvora je nekoliko starih

O VITOROGU

Na vrhu Vitoroga se susreću dvije klime: kontinentalna i mediteranska što je fenomen koji se može osjetiti na malim razdaljinama od 10 do 15 metara. Ovo je mjesto koje redovno posjećuju planinari iz regiona, a ponekad i oni koji doputuju s drugih krajeva svijeta, željni avanture i boravka u netaknutoj prirodi. Vrh Vitoroga je rakersnica između opština Šipovo, Glamoč i Kupres. Ova planina sadrži veliko bogatstvo flore i faune (mrki medvjed, vuk i divlja svinja, kao i rijetke vrste ptica poput velikog tetrijeba). Na vrhu se nalazi podzemni objekat, koji je izgradila bivša Jugoslovenska narodna armija. Danas objekat koristi sportsko-planinarsko društvo „Vitorog“ iz Šipova. Skrivena u Vitorogu nalazi se i Vaganjska pećina (990 metara nadmorske visine) sa brojnim ukrasima stalaktita i stalagnita.

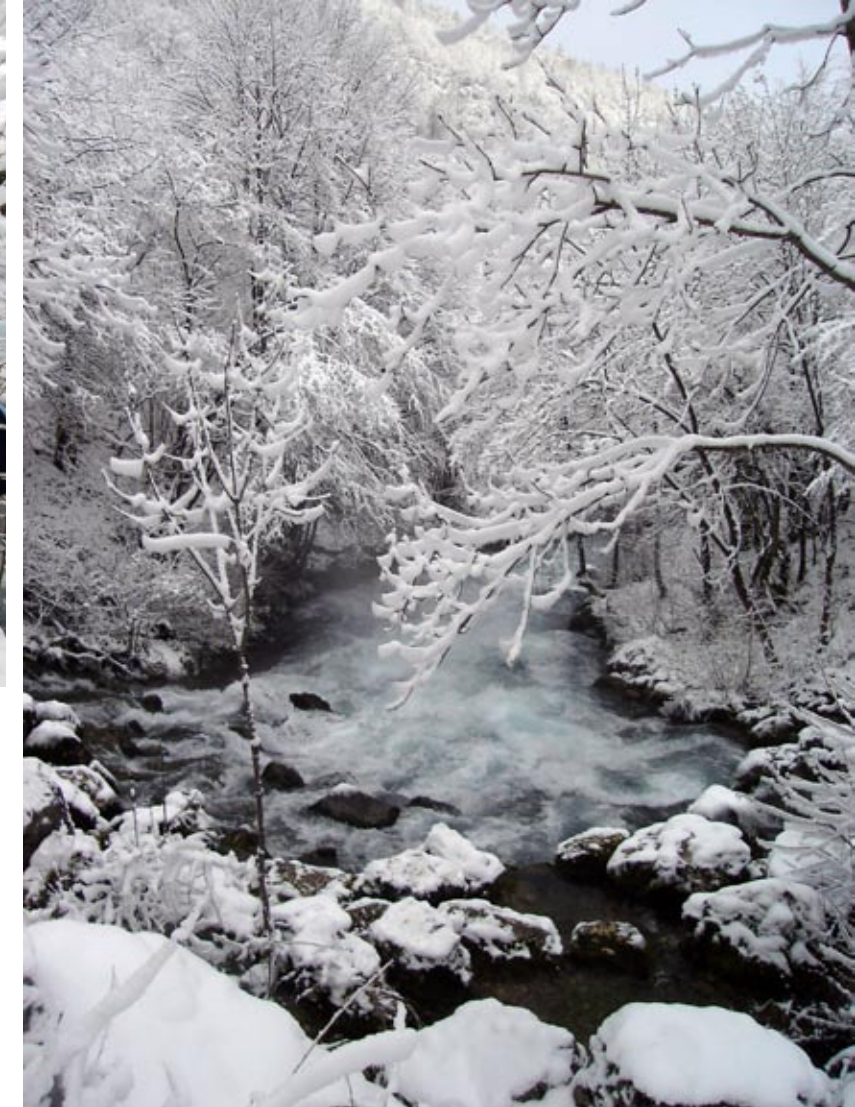

vodenica gdje se Pliva dijelom razlijeva oko više ostrvaca u slapove. Nizvodno par kilometara je naselje Pljeva, gdje je zaštićen poseban ribolovni revir za mušičarenje.

Iako nas je sunce pratilo prilikom obilaska izvora Plive, kao i na Vitorogu, vrijeme se za čas naglo promijenilo i počeo je da pada snjeg. Trebalo je krenuti nazad za Banjaluku. Sa planinarima iz Šipova još malo smo se družili u obližnjem restoranu uz toplu čorbu...

Odlazak na Vitorog u zimskim uslovima ostaće nam nezaboravno iskustvo. Na kraju smo se usaglasili u jednom - da jedva čekamo ljeto, kada ćemo ponovo posjetiti Mali i Veliki Vitorog i nadamo se da ćemo tada moći malo duže da uživamo u najljepšem pogledu u Bosni i Hercegovini.

TANJA GATARIĆ

Gore: Početak akcije i probijanje kroz šumu. **Nakon osvajanja vrha i zasluženog odmora u domu,** planinari su sutradan posetili izvor Plive; **Dole:** Kroz mećavu - planinari na vrhu Velikog Vitoroga

Hladno *k'o* u Moskvi

U ovaj grad su se zaljubile još naše mame, nakon šansoniranja Gilberta Bécauda... Znate sigurno - tvrdo glava Natali, Crveni trg, kafe „Puškin”...

Majakovski je rekao da bi Pariz bio najljepši grad kada ne bi bilo Moskve. Možda se od njegovog doba nešto promenilo, ali Moskva je i dalje grad sjaja i bede, srce najveće države na svetu, uništavan i spaljivan bezbroj puta, a svaki put podignut moćniji i veći... Tu su i samovar, balalajka, matroške, babuške, Rusi...

Uzvišenje Borovicki iznad reke Moskve jeste nukleus iz kojega se razvio grad. U početku je taj nukleus činio Kremlj - srce Moskve, a kasnije je prerastao u Moskvu - srce Rusije. Da li je grad dobio ime po reci, ili je reka dobila ime po gradu, ostaje nepoznato do današnjih dana. Ipak, vrlo je dobro poznato ko je osnivač Kremlja Jurij Vladimirovič Dolgoruki. Kremaljska tvrđava je simbol grada, a Spaska kula (na kojoj je sat sa kremaljskim petlovima) istovremeno je i kapija kroz koju se ulazi u svet Kremlja, simbol snage i nezavisnosti ruskog naroda koji izaziva njihovu ljubav i divljenje. Pogled na Crveni trg budi uspomene na prohujala vremena, na sve uzaludne opsade i poraze osvajača. Podsetimo da su 1812. godine Napoleonovi vojnici „osvojili” do temelja spaljenu Moskvu, te da je pošast nacizma zaustavljena na 16 kilometara od samog Kremlja.

Tu se nalazi kompleks administrativnih zgrada žute fasade i velelepni pravoslavni crkva zlatnih glavičastih kupola. Kremlj obuhvata četiri palate, četiri crkve (najpoznatija je Crkva Hrista Spasa), više ceremonijalnih paviljona, kao i zvaničnu rezidenciju Predsednika Rusije.

CRVENO JE BOJA RUSIJE

Sa 695 metara dužine i 130 metara širine ovo je jedan od najimpozantnijih simbola Rusije. Ovde su marširale pobedničke vojske, kosmonauti, predsjednici... Ovde se 28. maja 1987. godine sa malom „cesnom” spustio devetnaestogodišnji nemački pilot Matijas Rus, što je bio početak kraja blokovske podele sveta.

Skoro da je postala tradicija da onaj ko prvi put dođe u Moskvu obavezno mora da poseti Lenjinov mauzolej i suoči se sa strašnom ozbiljnošću stražara koji paradiraju ispred njega. Neko će biti oduševljen,

a nekome će, pak, „mirisati na smrt”, pa će biti srećniji dok bude napuštao odaje. Iako je ulaz besplatan, na kraju skoro svi nešto plate... Odlaganje stvari se naplaćuje - u mauzolej se ne ulazi sa torbama, odlažu se čak i mobilni telefoni.

Kremaljske zidine sa kulama grandiozno plene pogled svakog posetioca. Na Kremlju postoji 20 kula od kojih svaka ima originalni arhitektonski oblik i svoju istoriju. Jedna od najlepših je već pomenuta Spaska kula, a najinteresantnija je svakako Tajna kula koja je tajnim hodnikom povezana sa rekom Moskvom.

Na kraju Crvenog trga diže se jedna od najlepših i najneobičnijih građevina sveta - Crkva Vasilija Blaženog. Legenda kaže da je car Ivan Grozni naredio da se glavni graditelj crkve oslepi kako nikada više ne bi stvorio tako veličanstveno delo.

Nijedan od tri glavna kremaljska sabora (Uspenski, Blagoveščenski, Arhangeljski) po svojoj veličini nije nešto posebno, mada ih nazivaju divovskim. Ali ono što im daje veličinu zapravo su likovna dela velike umetničke vrednosti - svaki kvadratni centimetar njihove unutrašnjosti od tla do vrha najviše kupole bogato je oslikan umetničkim vrednim freskama; zatim delima juvelirskog zanatstva i literarnim nasleđem Rusije.

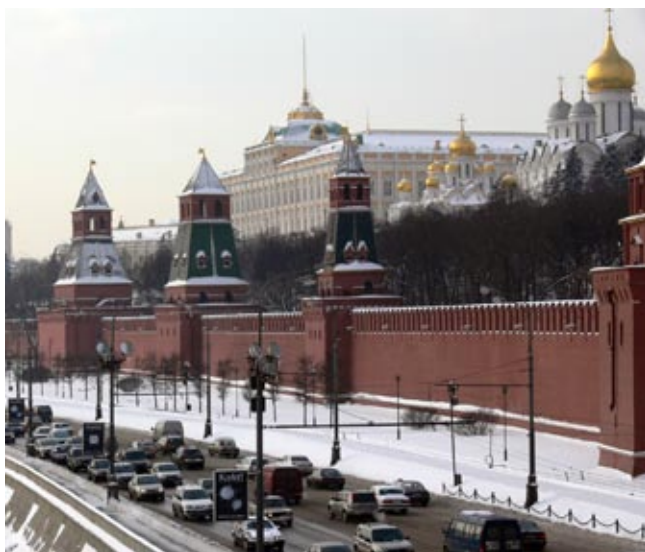
U unutrašnjosti kremaljskih zidina smešten je jedan od najzanimljivijih muzeja Rusije - „Oružarna”, mada bi mu možda bolje odgovarao naziv „Riznica”. Ovde su izložene zbirke dragocenosti koje su vekovima dolazile sa svih strana u Moskvu, a od unikatnih vredi izdvojiti: paradni plašt Petra Velikog, odeću Katarine II koju je nosila na krunisanju, plašt patrijarha Nikona na kojem je 16 kg dragog kamenja. Tu su između ostalih prestoli Ivana Groznog i Borisa Godunova...

DRUGA PERSPEKTIVA

Posetiti Moskvu a ne otići na Lenjinska brda isto je što i posetiti Cetinje a ne otići na Lovćen. Sa ovih brda panorama Moskve je nezaboravna. Pogled obuhvata bleštave pozlaćene kupole pravoslavni sabora, vijugavu reku Moskvu, a noću se sve to slije u sazvežđe miliona električnih sijalica velegrada. Lenjinska brda su značajna i po tome što se ovde nalazi i Lomonosov univerzitet.

U Moskvi postoji kompleks zgrada popularno naz-

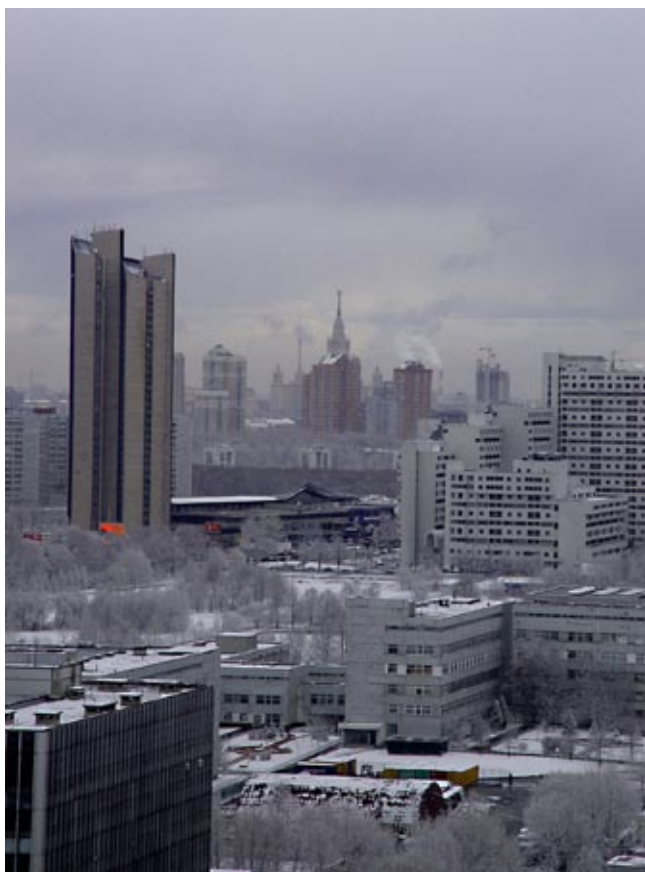

vanih „Sedam sestara“ (Staljinovih sedam sestara). To su dve stambene zgrade, dva hotela, dva ministarstva i moskovski državni univerzitet Lomonosov koje se vide sa gotovo svih uzvišica u Moskvi i zanimljivo je da, gde god da krenete i gde god da se nalazite, imate utisak kao da se svo vreme vrtite u krug.

Veličanstvena, ogromna, fascinantna - stara lepota Moskva, odavno je obukla novo ruho i odiše bogatstvom, luksuzom i stilom. Mešavina je ruske pretencioznosti, grandioznosti, kiča, surovosti, nežnosti - ovde je sve zamišljeno tako da impresion-

.....

Gore: Zidine Kremlja, levo od Crvenog trga; **Opasna memorijalna grada kod Lenjinovog muzeja;** **Žurka je u Podmoskovlju;** **Dole:** Zima u ruskoj prestonici

ira bilo veličinom, bilo lepom, bilo šarmom njenih stanovnika.

Sve je prenaplašeno i predimenzionirano - od gužve na autoputu, turističke ponude u centru grada i visine hotelskih računa, pa do umivenog i našminkanog centra i predgrađa punih bede, milijardera i beskućnika, katastrofe i hedonizma. Ulice, zgrade, trgovci, metro stanice - sve je preveliko, a bulevari imaju po pet i više traka. Moskva je vrlo okrutno i negostoljubivo mesto za pešake, ali uz određenu dozu bezobrazluka sve se da popraviti. Da li treba da vam skrećem pažnju na to koliko je sve skupo?

Smorena kamena lica Rusa ne deluju baš optimistično na prvi pogled, ali to je tipična ruska gestikulacija, odnosno, njen nedostatak. Iako su načelno Rusi druželjubiv narod uvek spreman za komunikaciju, činjenica je da se sa njima jako teško

UKRATKO

- U Moskvi su 1980. godine održane Olimpijske igre poznate po bojkotu SAD-a i drugih zapadnih država zbog sovjetske invazije na Avganistan.
- Ruska svemirska agencija planira da 2013. godine profesionalnoj grupi kosmonauta pridruži i dvoje turista, te da ih povede na put u međunarodnu svemirsku stanicu Sojuz.
- Reč „Crveni“ (trg) potiče od prideva krasni, koji u ruskom jeziku znači crveni, a u arhaičnom prelep. Dakle to nema nikakve veze sa komunizmom, već su rečju „krasni“ opisivali lepotu crkve Svetog Vasilija.
- Prema poslednjem popisu, u Moskvi živi oko 11 miliona stanovnika, što je čini najnaseljenijim gradom Evrope.
- Moskva danas spada u najnaseljenije, najskuplje i najzelenije gradove na svetu, sa najvećim brojem milijardera po metru kvadratnom.

sporazumeti. Ne govore baš najbolje engleski (ili bar nisu raspoloženi da to pokažu), što otežava komunikaciju, a posebno kada se radi o pogađanju za cenu taksija. U zavisnosti od raspoloženja taksiste to zadovoljstvo vas može koštati od 25 do 100 evra, bez obzira gde idete.

Podzemna železnica postoji svuda osim u Beogradu i uglavnom nije ništa posebno, jasno vam je da su Rusi morali da patentiraju nešto grandiozno i po njihovim merilima. Moskovski metro je zaista jedinstven jer su stanice doslovce pretvorene u izložbene dvorane i koncertne sale. Jedino u Moskvi možete da gledate balet u metrou ili, pak, da se na stanici Kijevskaja divite slikama ruskih slikara iz tridesetih godina prošlog veka. Zidovi stanica su obloženi mermerom, dekorisani kipovima i mozaicima, slikama na staklu i drugim ornamentima. Neke od stanica više podsećaju na muzejske postavke nego stanice gradskog saobraćaja.

Pored metro tunela, postoje čitavi nizovi mreže kanizacionih i tajnih tunela i nekoliko podzemnih reka, koji mogu biti posebno zanimljivi ljubiteljima podzemlja ukoliko skupe hrabrost da se upute dole. U Izmajlovu, jednom od moskovskih rejona, otkriven je tajni Staljinov bunker koji predstavlja čitavu mrežu podzemnih tunela i hangara sa desetinama izlaza u raznim delovima Izmajlova. Od bunkera prema Kremlju vodi 15 km dugačak tunel kroz koji bez teškoće može da prođe oklopna tehnika. U delu tunela se danas nalazi muzej sa postavkom dela iz Staljinovog vremena.

ALTER EGO MOSKVE

Tamo gde prestaje Moskva, počinje Podmoskovlje - takozvani alter ego Moskve. To je zeleni obruč iz koga izranjaju drvene kućice, manastiri, bela brezova kora, tišina, pucketanje vatre, mesečina, osmesi, zelena jezera, mostići... Dakle zaboravite modernu Moskvu koju karakteriše beton, buka, žurba, nape-tost, nervoza, grubost, namrštena lica... Sve što se izgubi u Moskvi - nađe se u Podmoskovlju. ■

Hrana i piće

Oko 70 odsto Moskovljana preferira brzu hranu. Jedan od najposećenijih Meks-daldsovih restorana u svetu nalazi se upravo ovde...

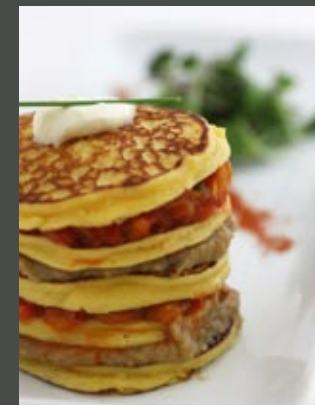
Tradicionalna ruska kuhinja je raznovrsna. Umesto supa zastupljene su raznovrsne čorbe: šči, boršč, rasoljnik, koje se obično prave sa zaprškom i povrćem a jedu uz dodatak pavlake. Kao dodatak uz čorbe se služi jedno od omiljenih ruskih jela - kaša od heljde. Kaše (pšenična, ječmena, heljdina...) možda su i najtipičnije za rusku kuhinju. Ruskinje ističu da ih jedu za lepotu i zdravlje i da je upravo kaša zaslužna za njihov besprekoran ten i dobro va-renje. Ne treba zaboraviti ni blini - tradicionalne ruske palačinke (na slici).

Kuvanje boršča (govedina, slanina, kupus, cvekla, paradajz, krompir, luk, uz neizostavnu pavlaku) ne predstavlja samo obično kuvanje. Kuvati boršč znači biti posvećen onima koje voliš i njegovo pripremanje je čista emocija. Majstori ruske kuhinje kažu da je dobar boršč onaj u kome kašika može da ostane u uspravnom položaju. Tu su i botvinja (spanać, krastavac, riba, crni luk...) koja se poslužuje hladna, šči (govedina, kupus, luk), soljanka (riba, luk, paradajz, kiseli krastavci, pečurke, uz dodatak pavlake)...

Rusi vole da pripremaju velike komade mesa jer se na taj način bolje sačuvaju sokovi, a glavni dodaci su biber, beli i crni luk. Ribe, slatkododne ili morske, obavezan su deo u ishrani: smuđ, bakalar, losos, haringa, sardale, jesetra... Kavijar je privilegija najviših društvenih klasa zbog astronomske cene, ali ljubitelji kažu da je njegova cena proporcionalna zadovoljstvu. Kavijar jesetre je najskuplji. Bele je boje i mora da bude hladan pre nego li bude poslužen. Tost sa puterom i kavijarom posut limunovim sokom uz čašicu votke...

Ukratko: Restorana ima mnogo i prilagođeni su svačijem džepu - za manje i više bogate, manje i više poznate, manje i više obične... A cene? Da se pristojno najedete u nekom od restorana, teško da možete ispod 30 evra.

Milijana Tomić, geograf

Skrivena lepota u Sahari

Kod nas je zima, a naš prijatelj pustolov Aca Damjanović posetio je Saharski Atlas i uživao u oazi Šebika u Tunisu...

U Tunisu smo na obodu nepregledne sahar-ske pustinje. Samo po negde vidi se poneki kržljavi žbun. Pesak u nedogled. Vozimo se džipovima po isušenom dnu periodičnog jezera Šot el Harsa. Sa desne strane su poslednji ogranci planine Atlas, takozvanog Saharskog Atlasa. Ovde se golo stenje, bez ikakvog rastinja, uzdiže do visina od 1.200 metara. U blizini smo granice sa Alžirom, a vrh ovog gorostasa je čak u Maroku. U jednoj ranijoj akciji smo bili na vrhu Visokog Atlasa, Tubkalu, visokom 4.176 metara.

Priljubljena uz stenje uočava se oaza sa nevelikom šumom datula - palmi urmica i nekoliko siromašnih kuća ravnih krovova. Saznajemo da se zove Šebika. Skrećemo u oazu. Stižemo u podnožje stena koje se strmo dižu u vis.

Napuštamo džipove i uzbrdo krećemo peške. Žućkasto-crvenkaste stene oblikovane su kao najmaštovitije skulpture. Tu su mali kanjoni, tornjevi, stubovi, zidine, procepi, otvori i sve je različito obojeno u bogatom spektru boja. Svesni smo da je sve to nastalo milenijumskim, udruženim radom vetrova, vode i kiše. Vetrovi ovde gotovo uvek duvaju, a kiše retko padaju, ali kada padaju to su provale oblaka, koje čine bujice koji nose sve pred sobom.

Popevši se na prvu zaravan, osvrćemo se unazad. Pred nama se u nedogled pruža ravnica, besplodna i naizgled beživotna. Fotografisemo izazovne, nestvarno lepe pejseže. Dalje se provlačimo kroz uske procepe u steni. Napajamo oči neobičnim, prelepim okruženjem. Kad smo najmanje očekivali, dole ispod nas, kroz stenje naziremo vijugavi tok potoka oivičen raskošnim krošnjama palmi. Neverovatno prizor u ovoj pustoši. Trljamo rukama oči, jer nismo sigurni da je to stvarnost. Pomišljamo na fatamorganu, za koju smo čuli da je u Sahari česta pojava. Silazimo strmo do potoka koji odudara od

Levo: Jezero usred Sahare; Gore: Planina i palme

..... golog i pustog ambijenta. Nekako mu ovde nije mesto. Dug je svega nekoliko stotina metara. Još uvek ne verujemo svojim očima. Da iznenađenje bude veće, uskoro stižemo do omanjeg jezera prečnika sedam-osam metara i dubokog oko pola metra. Ispred jezera je vertikalna sivo-žuto-crvenkasta stena. Iz pukotina u njoj na dva mesta ističe voda. Dva izvora stoje jedan pored drugog. To nikako nismo očekivali. Dodirujemo vodu, topla ►

TUNIS

je. Temperatura joj je oko 30 stepeni. Probamo je i nije slana, pitka je. Stojimo kod izvora i jezera kao omađijani. Zamislite: okolo goli, strmi kanjon visok desetinu metara bez ikakve vegetacije, a pred nama izvor, jezerce i palme! Dok stojimo i sami sebi ne verujemo da ovakav, rajski kutak postoji u negostoljubivoj Sahari, odjednom, čujemo i kreket žaba! Da li je to moguće?! Otkuda one ovde? Ko ih je doneo? Pitanja naviru jedno za drugim. S teškom mukom napuštamo ovu lepotu i krećemo kanjonom niz potok. Palme nas štite od sunca.

Do nas dopire nov, snažan šum vode. Odjednom, u kamenom tesnacu doživljavamo vrhunac uzbuđenja! Nalazimo se pred prelepim vodopadom visokim nekoliko metara. Da li se može zamisliti u isto vreme i na istom mestu pustinja i vodopad. Nikako! Ali, ovde je sve moguće!

Nastavljamo niz potok ka oazi. Dolazimo do mesta gde se betoniranim kanalom veći deo vode odvodi do šume palmi, a i do kuća domorodaca, kojima je ova voda život i uslov opstanka. Samo manji deo vode nastavlja bujičnjakom dalje, ali nedugo zatim gubi se u žednom saharskom pesku.

Izlazimo iz kanjona. Vraćamo se u suvu, sivu, bezvodnu stvarnost Sahare. Cela šetnja trajala je sat vremena, ali su utisci toliko jaki, upečatljivi i trajni, da su zasenili ostalo viđeno u Tunisu, a to su: grad Tunis, drevna Kartagina, ostrvo Đerba, rimski amfiteatar u El Ćemu, arheološko nalazište Sbeitla, muslimansko svetilište u Keruanu, muzej mozaika „Bardo“, farma krokodila...

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ

Gore: Saharski Atlas i oaza Sebika; Dole: Aca Damjanović na jezeru; Vodopad usred pustinje

VAMA TOURS Novi Sad

Ne propustite trenutak!

Letovanje u Grčkoj

Metamorfozis Satri

Pefkohori

Hanioti

Polihrono

Paralia

Olympic Beach

Leptokaria

Nei Pori

www.vama.rs

Informacije, prijave i kontakt: Posetite nas na prijavnom mestu FTP VAMA TOURS NOVI SAD, Bul. Mihajla Pupina broj 19 u Novom Sadu telefon 021 525 339 ili 528 051, mob. 064 236 95 24 (Bora), 064 614 96 50 (Jelena) ili se prijavite putem e-mail adrese office@vama.rs

Hajker, treker ili planinar?

Šta mi znamo o outdoor aktivnostima? Strana terminologija je vrlo komplikovana, a često i kontradiktorna za nas hajkere, trekere, ili prosto - planinare...

Strana terminologija zaista može da zbuni ljubitelje prirode. Na pitanje da li si hajker, treker ili planinar, većina ljudi koja se bavi nekom od ovih aktivnosti ne bi znala pravi odgovor. Hajde da rešimo tu jezičku zavrzlamu, a odgovor ćemo potražiti u engleskom jeziku, gde je cela zabuna i nastala.

Da budemo iskreni, mlade generacije u regionu znaju mnogo manje o prirodi nego što su to znali njihovi očevi, a o dedama i da ne govorimo. Upravo zbog toga jer je termin „škola u prirodi“ bio sve samo ne „outdoor education“, koja je u zemljama engleskog govornog područja podrazumevala prirodno spoznavanje sebe, drugih ljudi i okoline, a obuhvatala opširnu edukaciju o prirodnim zakonima, snalaženju u prirodi, razvijanju leaderskih sposobnosti... Rečju, bila je to jedna kompleksna edukativna radionica koja je obuhvatala i gomilu reči poput: backpacking, camping, canoeing, kayaking, rafting, rock climbing, snowboarding, orienteering... Zvuči poznato, zar ne?

Verovali ili ne, ove aktivnosti su, u okviru raznih programa „outdoor education“, počele da se praktikuju još od 1907. godine (američki skauti), a pravi bum su doživele šezdesetih godina prošlog veka, kada je ove aktivnosti za školarce organizovalo više od četrdeset zemalja sveta. Sličnu doktrinu, ali sa više takmičarskog duha, na slovenskim prostorima zastupali su sokoli. Prvo sokolsko društvo osnovao je doktor filozofije Miroslav Tirš, 16. februara 1862. godine u Pragu. Sokoli su bili poznati po sletovima, gimnastici i raznim ideologijama, te nisu imali nikakve veze sa outdoor aktivnostima, ali su značajni jer će pokret podstaknuti mnoge aktivnosti koji itekako jesu outdoor. Izviđači, gorani i

planinari danas već imaju dugu tradiciju na našim prostorima...

Možda će zvučati suviše cinično, ali - dok smo mi mahali zastavicama, ostatak sveta je outdoor aktivnosti raslojavao u sitna crevca. Zbog toga danas imamo gomilu „ing“ reči, za koje baš nismo sigurni šta znače, ali ipak ih često koristimo. Krenimo redom...

HIKING ILI „SAMO PEŠAČENJE“

Aktivnost koja se sastoji od hodanja u prirodnim sredinama, često planinarskim stazama. Dakle, to je doslovce svaka šetnja, koja može da traje od jednog do čak nekoliko dana i podrazumeva bora- ▶

vak u prirodi. Za Amerikance i Engleze to je svaki „cross-country“, dok identičnu aktivnost sportisti u Australiji zovu „bushwalking“. Na Novom Zelandu joj tepaju „tramping“. Danas postoji i „dog hiking“ (sa psom), Nordic Walking (uz pomoć štapova i o tome smo već pisali), Bushwhacking (američka avanturistička šetnja - „pronađi svoj put“)

TREKKING ILI „HODANJE STAZAMA“

Duže hodanje utvrđenim stazama u oblastima u kojima sredstva prevoza generalno nisu dostupna. Trekking nije planinarenje, jer može da podrazumeva i više dana hoda, pa i avanturu, ali ne mora nužno da sadrži i „planinu“. Verovali ili ne, reč dolazi

iz južnoafričkog dijalekta afrikans - imenice trek što u slobodnom prevodu znači „put pod noge“. Reč se preselila u engleski jezik sredinom 19. veka sa značenjem „dugo, mukotrpno putovanje, uglavnom peške“.

Danas gotovo svuda postoje trekerske staze, a ko ne voli ekstremnu i najpoznatiju himalajsku, može da se oporba u pitomijim i bližim oblastima. Neke od najatraktivnijih staza nalazi se u Italiji, na obroncima planine Marmolade, u Julijskim alpima u Sloveniji i u Slovenskom raju u Slovačkoj.

MOUNTAINEERING ILI „PLANINARENJE“

Sport, hobi ili profesija koja obuhvata hiking, skiing i climbing mountains - to je planinarenje. Dakle, „planinar“ je malo širi termin jer je „planina“ (brdo, brtašce, čuka, čukica...) obavezna bilo kao vrh ili kao transferzala. Najčešće se radi o vrhu do kog se treba probiti bez obzira na vremenske uslove i to ledom, snegom ili glečerima. Iako je ova definicija prilično precizna danas je, a posebno na našim prostorima, jako malo planinara koji se zaista mogu uklopiti u ovu definiciju. Zbog toga je patentiran termin „visokogorstvo“. Dakle, ova definicija primenjuje se na visokogorce, koji gaze vrhove više od 2.000 metara. Ostali su planinari.

Možda smo tako došli do najbolje definicije šta smo i ko smo... „Ljudi koji iz čistog zadovoljstva borave u prirodi, poštuju njene zakone i ostavljaju je nepromenjenju. Ukoliko uspemo da se popnemo na neki vrh, visina nam neće biti važna, kao uostalom ni definicija.“ ■

Na riječkim visovima

Planinarenje oko Rijeke, iliti: kako sam kolegu „zaljubio“ u planinu...

Vrh naširoko poznat, pitom i divlji istovremeno, zgodan i nezgodan, imenom Snježnik, uzdiže se 1.505 metara nad morem u Riječkom zaleđu. To je vrh u Nacionalnom parku Risnjak, koji okuplja zaista mnoštvo ljudi, od zaljubljenih, do obitelji i klasičnih planinara i alpinista. U podnožju, obrastao je monokulturnom bukvom, dok je greben slobodan od visokog raslinja i dom je planinskim travama i klekovini.

Naizgled, trebao je to biti jedan običan dan, običan uspon i obično oduševljenje na vrhu, popraćeno uz mnoštvo karakterističnih fotki. S obzirom da je to kolegi bilo tek drugo, treće planinarenje, a prepoznao sam žar u duši i očima, spremio sam malo, zakamuflirano iznenađenje u svom ruksaku. Vrijeme je bilo savršeno za zimsku uspon i malo igranja na snijegu i ledu. Tako smo se laganim korakom zaputili stazom „Po grebenu“ sa glavnog polazišta, Platka, riječkog ski centra i odmorišta sa planinarskim domovima i parkingom.

Šumu je teško opisati, stabla zaleđena i to samo sa jedne strane. Iglice leda koje je oblikovao vjetar kao da plešu na krajnjim, najsitnijim grančicama bukvi. Išibani i izbrušeni kristali leda, tek su se povremen hvatali za grančicu, pa su izgledali kao da se za nju drže ljubavnim privlačnim silama, jer im je tu lijepo. Uspion je dosta sporo napredovao, ali smo maksimalno napunili um i dušu. I memorijsku karticu. Koračajući kroz pršić, prhki snijeg, napustili smo šumski pojas i počeli izlaziti na ledom i poznatim vjetrom okovan greben. Tu smo već sretali ljude koji su ili odustali od uspona ili uživali u pogledu koji se tek počeo otvarati, uz vrući čaj. (Slika 1.)

Zastali smo i stavili zimsku opremu jer je snijeg bio skoren uslijed toplog vremena dan ranije i vjetra danas. Podijelio sam svakome po jednu bajlu kako bi lakše održavali ravnotežu na hrptu kojeg smo priječili. Uz mnoštvo korisnih komentara i sugestija, polako smo napredovali i približavali se vrhu. Vjetar je sve jače puhao, ali smo u podsvjesti i željeli takvo vrijeme da osjetimo planinu, da se stopimo s njom, zastanemo i udahnemo najsitnije kristale leda koji su bili nošeni burom. (Slika 2.)

Pogled se sve više otvarao, a prizor koji nas je oboje zabetonirao, bile su slovenske alpe kao na dlanu. Julijske alpe sa Triglavom, Karavanke, pa sve

do Kamniških alpi, sunčale su se, a njihova ljepota dosezala sve do nas. Nadalje, vidio se i Slovenski snežnik, masiv Grobničkih alpi znan kao i Hahliči, Risnjak kao najviši vrh Primorsko-goranske županije, more, Krk, Krčki most, otok Cres, Učka (koja igra jako veliku ulogu na nestabilno vrijeme Sjevernog Jadrana) naselja... (Slika 2 na sledećoj strani)

Osobi koja u planini uživa samo preko fotografije, držim da je nemoguće opisati osjećaj na vrhu. A pogotovo na vrhu po ovakvom vremenu. Toplo

FOTOGRAFIJE: BORIS PAVELIĆ

obučeni i okrenuti vjetru leđima, samo smo zastali, odložili sve iz ruku, te se dijelom težine oslonili na vjetar, zatvorili oči i udahnuli. Udahnuli vjetar, kristale snijega, leda, miris vlage, čistine i izvornosti. Zatim je uslijedio izdah, izbacivanje svega negativnoga, svog emocionalnog smeća. To je tako olakšavajući čin i osjećaj da ga svaki put ponovim na vrhu.

Okrenuvši se prema grebenu preko kojeg smo došli, gledali smo vjetar kako se igra sa prašinom snijega i u zraku ocrta razne, brzo mijenjajuće oblike...

Spustivši se nešto niže padinom prema domu koji je na žalost zatvoren i devastiran, a poznat po incidentima da svaku zimu otpusti po komad krova u zrak, rasteretili smo leđa i izvadili opremu. Našlo se tu par sponki, zamka jer vodičko uže nismo imali, dvije bajle, te pojas. Na finoj, strmoj padini, prekrivenoj nešto mekšim snijegom, napravili smo naše prvo T sidrište na dvije točke, ukopavši bajle okomito u snijeg. Na sidrištu, igre radi, napravili smo uzao Garda, ja ga još zovem i primitivni autobloker, mada se nije pokazao kao neki izuzetno dobar uzao. Vježbali smo osiguranje, podizanje i spuštanje part-nera.

Izgubivši par ugodnih sati na podivljaloj buri, spremili smo opremu te se zaputili kružnom stazom nazad na Platak. Staza „Kroz grlo“, puno je pitomija jer je u zavjetrini i pružila nam je još jedan osjećaj zaklona i udobnosti, koračajući među bukvama na kojima je bilo manje snijega i leda. Tišina kao da se čula, a napunjeni vjetrom i čistim zrakom, koračali smo jedan iza drugoga, tek tu i tamo izmijenivši neku konstataciju.

Osobno kada vodim ili organiziram izlet, najvažnije mi je da sve prođe sigurno i da dobijem blistav pogled i osmijeh na usnama od sudionika. Sudeći po tome, današnji dan bio je izuzetno dobar,

a bilo je ugodno i čuti da kolega nije očekivao ni pet posto svega što smo radili, ne mislivši samo na tehničke stvari. Na kavi ili u planini, često se prisjetimo toga zaista prekrasnoga dana... „Sjećaš li se Snježnika i vjetra kada ti je odnio rukavicu i kada smo trčali po nju, na umu imajući opremu koju smo ostavili iza sebe, da li je dovoljno teška da i nju ne otpuše na drugu stranu?“, upitam. „Kako se ne bih sjećao kada su mi prsti skoro otpali bez rukavica tih par minuta, a sjećaš li se ti one bukve kad smo ušli u Grlo, na lijevo, nazvao sam je Kraljica šume?“

Sve u svemu, Snježnik je prekrasan vrh, uspon od platka traje oko 1,5 h, moguće je napraviti više kružnih tura. Lijepa je kad se sa Plataka krene za Risnjak, pa se spusti u neopisivo lijepu dolinu Lazac, te se opet digne na Snježnik i jednom od ove dvije moguće staze vrati nazad k autu. Moguće je i obići greben sa vrhovima Snježnik, Risnjak, Guslica, Planina, Jelenc, a u okolici se nalaze i Klek, Crni vrh, te staza koja nas vodi sve do Hahlića koji su zaista male Alpe, sa siparima, čudnovatim šumama, oblicima i pogledima i veoma karakterističnom kanjonu Mudna dol.

U svakom slučaju, ovo su vrhovi iznad moga grada koje sam obišao i uvijek su u planu za ponovni posjet.

BORIS PAVELIĆ, RIJEKA

Jakna koja vas neće izneveriti Ima i kod kuće!

U gomili jakni različitih proizvođača, proizvedenih po najneverovatnijim tehnologijama, ja sam se na moje prvo planinarenje otisnuo u šušlavcu. Danas sam pametniji i imam fensi jaknu koja me neće izneveriti na povetarcu. Evo kakve su vaše opcije...

Ako vam kažem da sam na moj prvi trekking krenuo vrlo naivno – u šušlavcu, jasno vam je da sam bio potpuno frustriran strahom svake majke da joj dete ne pokisne i ne navuče nešto „od nogu“. Šušlavac doduše nije propuštao vetar i kišu, ali je isto tako sprečavao da vlaga iznutra ode napolje. Rečju, bio je to vrlo znojav dan u prirodi...

Vremenom sam shvatio da su šušlavac i kabanica donekle prihvatljivi za gradske uslove, ali u prirodi postaju pravi košmar. Hermetički upakovano telo na svakoj uzbrdici počinje da se znoji, što samo doprinosi odećaju uparenosti, a ubrzo i „gnjecavosti“. Duža akcija u takvoj ambalaži je nemoguća.

Danas, međutim postoji gomila proizvođača sa patentima najrazličitijih materijala koji zaustavljaju vodu i vetar, a omogućavaju vašem telu da normalno diše. Možete kupiti jaknu sa CSS-om, H2No Storm HB-om ili Dynamic Ripstop-om... Izbor je samo vaš, ukoliko uspete da se snađete u poplavi ovih skraćenica. Predstavljamo vam nekoliko modela i tehnologija koje smo do sada uspeli da testiramo.

Jedan od najsavremenijih rešenja jeste CSS - Composite Seam System, američkog proizvođača outdoor opreme „Patagonia“. Ovo u bukvalnom prevodu znači „sistem slepljenog šava“. Proizvođač je smislio način da u izradi odeće za vetrovite uslove eliminiše veliki problem - šavove, tako što materijale doslovice lepi ultrazvučnim talasima i specijalnim polimerima. Više nema krutih šavova, rupica od igle i potencijalnih problema sa popuštanjem konca. Zaista, ovo je jedna vrlo udobna jakna koju smo testirali u prodavnici sportske opreme u Slovačkoj. Ljubazna prodavačica nam je dozvolila da u zamenu za pasož malo prošetamo jaknu iz izloga. U prilog njoj

„Patagonija“ - kvalitet mora da ima i svoju cenu

ljubaznosti ide i podatak da je jakna koštala oko 230 evra. Dobra vest je da tokom testa nisam osetio ni dašak vetra „u predelu jakne“, a loša da se najbliža prodavnica sa programom „Patagonia“ ne nalazi u krugu dostupnom domaćem prosečnom planinaru. Jedna je u Zagrebu, druga u Bukureštu, treća u Sofiji, pa kako kome odgovara...

Drugi način zaštite od meteoroloških gnjavaža jesu tehnologije sa paropropusnim membranama. Najpoznatiji materijal za izradu membrana je patentom zaštićen trade mark „Gore-Tex“, ali je do danas je svaki proizvođač patentirao sopstveni sistem membrana, koji u zavisnosti od debljine i broja slojeva, te materijala od kojih su napravljene predstavlja standard za sebe. Ovaj sistem funkcioniše tako što

vam „disanje“ omogućavaju mikroskopske rupice membrane koje su manje od molekula vode, ali ipak veće od molekula pare. Tako voda od kiše ne može da prodre u unutrašnje slojeve jakne, ali vlaga od vašeg tela može da ispari napolje.

Ovo zvuči idealno, ali u realnim svetu postoji nekoliko otežavajućih okolnosti u vidu zimskog modela, fensi džepovi, lepljenih šavova (koje smo malopre nahvalili da ne propuštaju vetar), a tu je i sam model... Evo o čemu se radi. Čim imate više slojeva, logično je da je propusnost manja, što se posebno odnosi na zimske modele. Ukoliko, pak, imate džepove, kondenzovana voda će ponovo morati da se probija kroz deblji sloj materijala, dok će na CSS šavovima vlaga ostati sa unutrašnje strane. Najzad, ukoliko model ima više pregiba ili šavova, pred vodom će biti pravi izazov da ispari iz vaše jakne. Da bi to donekle ispravili, proizvođači su posegnuli za nizom sitnih „prevara“ koje podrazumevaju ventilaciju ispod rukava, džepove od mrežica i dvosmerni prednji cibzar.

Jakne na bazi membrana imaju spoljni impregnirani sloj, koji dodatno štiti od spoljne vlage. Kapljice klize po površini, što znači da vaša membrana (bar dok je jakna nova) ima samo jednosmernu ulogu – da propušta vlagu napolje. Međutim, već nakon nekoliko pranja fabrička impregnacija vaše jakne će nestati i površinski sloj će početi da upija vodu. Tada će membrana početi da radi u oba smera. Kako bismo taj momenat odgodili neophodno je da jaknu redovno peremo, ali i zaštitimo sredstvima za impregnaciju (Nikwax, Boreal, Grangers...).

Za ovaj vid zaštite izabrali smo jaknu „Craghoppers“. To je prijatna i funkcionalna zimska jakna, koja ne propušta ni vetar ni vodu, a vaše telo može bez problema da diše. Cena je oko 180 evra i za razliku od drugih predstavljenih modela, može da se poruči putem sajta proizvođača.

„Soft Shell“ je novi materijal srodan vrlo srodan Gore-Texu, koji je i dalje jedan od najefikasnijih materijala kada su u pitanju otpornost prema vetru i vodi. „Meka školjka“ dobro diše i brzo se suši, štiti od vetra i tokom kraćeg izlaganja kiši pružiće kompletnu zaštitu. Ovaj materijal koristi nekoliko proizvođača, a jedan model američkog „The North Face“ isprobao sam u jesenjim uslovima i utvrdio da je sat i po vremena više nego dovoljan period da vas jakna u potpunosti sačuva od vlage. Iako nije

Mislim da sam za manje novca prošao skoro jednako dobro. „Hi-tec“ - ova tehnologija „laytex“ čini se da ne zaostaju za izvikanim markama...

Najbliža prodavnica sportske opreme i desetak modela jakni na popustu. Biram „Hi-tec“ - običnu zimsku outdoor jaknu. Prodavačica je hvali na sva usta... Zašto baš „Hi-tec“? Pored toga što imaju odlične čizme, ni jakne im nisu loše, a kupci ih hvalje na raznim sajtovima. Na deklaraciji proizvoda piše da je jakna proizvedena od najkvalitetnijih materijala, „laytex“ tehnologijom na bazi teflona - šta god to značilo. Rečju, jakna je „ultra otporna na vetar, kišu i sneg“, paropropusna i brzo sušuća, a svi slojevi su funkcionalni i nakon višečasovne izloženosti vodi. „Laytex“ je zapravo još jedan naziv za paropropusnu membranu.

Nemam razloga da ne verujem svemu što piše u deklaraciji, jer sam iz prodavnice odmah izašao na susnežicu. Dakle, voda je prosto klizila po površini, a moje pantalone su je upijale. Na temperaturi od -12 stepeni Celzijusa bila je sasvim topla i nakon nekoliko sati lake šetnje. Upravo zbog toga treba koristiti zatvarače za ventilaciju koji se nalaze ispod ruku. Dobro dođu čak i pri najnižim temperaturama, jer ova jakna, iako nije preterano debela, odlično čuva toplotu.

Tokom outdoor aktivnosti, pri temperaturama od oko -15 do -10 stepeni ispod nosim majicu kratkih rukava i sasvim tanak duks. Na temperaturama od oko nula stepeni, duks vam neće biti potreban.

UKRATKO: Mislim da sam po ceni od 80 evra, uz popust od 10 odsto i osmeh prodavačice, dobio izuzetnu jaknu koja će me čuvati od meteoroloških nepogoda bar idućih pet godina.
Zoran Kalinić, hodač

predviđena za pljuskove, „soft shell“ tehnologija je to uspela. Uz to, jakna je izuzetno meka, prijatna i topla, ali cena od 120 evra nekome i dalje može da bude ograničavajući faktor.

Ipak, danas svaki proizvođač outdoor opreme ima sopstveni program nepropusnih materijala koji su sasvim dobri i po ceni dostupni našim ljudima. „Hi tech“ i „Mammut“ su zastupljeni na našem tržištu, kao i nešto skuplji „Mc Kinley“ i „Jack Wolfskin“. Iako je izbor vaš, možda će vam u odluci pomoći podatak da je engleski „Craghoppers“ omiljena outdoor marka veselog momčeta Beara Gryllsa, pa vi sad vidite... ▶

NEKOLIKO OSNOVNIH MODELA JAKNI ZA OUTDOOR AKTIVNOSTI

BEAR MOUNTAIN JACKET II

Kao što samo ime kaže - ovu jaknu nosi Bear Grylls. Dok se bori sa mećavom, dok forsira sibirske 'ladne reke, dok radi šta već inače radi - leđa mu greje upravo ovaj model. Na sajtu proizvođača, engleske firme „Craghoppers“, stoji da se ovaj model može nabaviti u svim muškim veličinama i to u dezenima Black Pepper, Cobalt/Black, Survival Orange/Bk i Wasabi/Black. Glavna zamerka kupaca je da nema dovoljno džepova, a oni sa strane su preuski džepovi koji nekad štignu tkaninu.

Dizajn	👍👍👍	Praktičnost	👍👍
Udobnost	👍👍👍	Cena	👍👍
Otpornost	👍👍👍	Kvalitet	👍👍👍

THE NORTH FACE BIONIC JACKET

Tipičan predstavnih „Soft Shell“ tehnologije, od poznatog proizvođača koji nas do sada nije razočarao. Po prihvatljivoj ceni može se dobiti pristojna jakna, koja doduše nije predviđena za pljuskove (a koja „bionic“ jeste?), ali će vas dovoljno dugo sačuvati od vlage. Može se dobiti u više boja i dezena, a postoje jednoboje i dvoboje. Ocene kupaca su dobre i bez konkretnih zamerki, što znači da je ovo sasvim pristojna jakna za sve outdoor aktivnosti.

Dizajn	👍👍	Praktičnost	👍👍👍
Udobnost	👍👍👍	Cena	👍👍👍
Otpornost	👍👍	Kvalitet	👍👍👍

PATAGONIA LIGHTWEIGHT R4

Iako nije tipični sušakavac, ova jakna će sprečiti da kiša i spoljna vlaga prodre do vaše kože. Odlična jakna, koja dolazi u više „dečakih“ boja (sivo/crna, plava/crna...) i vrlo je udobna. Svedene forme su, kao i ko „North Face“ - ovog modela ipak stvar ukusa, ali se mora priznati da je funkcionalna i praktična. Kod ovog modela kupci su takođe malo džangrizavi oko džepova jer su suviše visoko. Ali budimo realni, ko drži ruke u džepovima tokom outdoor aktivnosti?

Dizajn	👍👍	Praktičnost	👍👍👍
Udobnost	👍👍👍	Cena	👍👍
Otpornost	👍👍👍	Kvalitet	👍👍👍

„napadaju“ met

zapuštenim prostorima bez dozvole. Mogli bi ih zvati grafitima sa suncokretima i petunijama. „Odaberemo mesto i dođemo bez dozvole. Uradimo ono što treba da uradimo i izgubimo se“, kažu Tereza Blaner i njen partner Dog, koji su pokušali da sadnjem cveće upozore i spase zaboravljeni deo svog vašingtonskog komšiluka.

Oni imaju i svoje blogove na kojima pišu o svojim baštovanjskim grafitima - često načinjenim krišom i pod okriljem noći. Često koriste Internet za oglašavanje o mestu naredne „akcije“.

Levo: „Produkt“ gerilskog rada u Londonu; desno: aktivistkinje beru lavandu. Pokret finansira svoje aktivnosti prodajom kesica lavande

U gerilskom važno da se zahtevaju se sadi tak zelenilo, nešto lepo

novinski prelom dana jedno Zvezdari

fotografija, dizajn
lektura, korektura

PR tekstovi
knjige, magazini,
katalozi

izrada web sajtova

već od 50 evra

062 22 37 47

smart.art@live.com

www.
smartart-studio.com

JKP „Zelenilo“ Beograd. Akcija nosi naziv „Svaki dan jedno novo drvo na Zvezdari“, a do kraja godine biće zasađeno 365 stabala - za svaki dan u 2010. godini po jedno. Cilj akcije je da se životna sredina dugoročno učini zdravijom, a ekološka svest podigne na nivo odgovornog ponašanja prema budućnosti i generacijama koje dolaze.

otvara za posetioce

tearne nesreće na svetu, od sledeće posetioce, najavio je ukrajinski ministar Baloga tokom obilaska zatvorene administracije Programa Ujedinjenih U ukrajinskom ministarstvu rečeno je avljanju bezbednih ruta za posetioce eksploziji koja je 1986. godine uništila radila veliki deo Evrope. Stotine hiljada svojih domova u Ukrajini, Belorusiji i mesta i sela zarasli u brezovo drveće organizuju privatni

Evo kako su planinari raznih društava u regionu dočekali Novu godinu na šest atraktivnih lokacija i zavrtili propeler u 2011. godini...

Bjelasica, Crna Gora

(Organizacija: PSD „Železničar“, Novi Sad, PAK „Celtis“, Sombor, PD „Vilina Vodica“, Bukovac)

U organizaciji nekoliko planinarskih društava grupa od 13 planinara za novogodišnje praznike boravila je u planinarskom domu „Džambas“ na Bjelasici. A kako nam je bilo? Sjajno - naravno!

Naš boravak na ovoj divnoj planini bio je ispunjen druženjem, tradicionalnim takmičenjem, slavljem i uspešnim usponima na vrhove Mučnicu (1.809 mnm), Ogorelicu (1.987 mnm), Bjelogrivac (1.970 mnm), Strmenicu (2.122 mnm), Razvršje (2.033 mnm). Tokom dana smo šetali planinom dok su večeri bile rezervisanje za druženje uz vatricu, karte i duge priče. Kako bi sve bilo zanimljivije domaćini su se pobrinuli i organizovali šesto takmičenje u fujanju, liguranju i sličuganju (crnogorske discipline u igrama na snegu) teško je objasniti koliko je ovo bilo zabavno... Treba probati!

Ako smo vas imalo zainteresovali pridružite nam se sledeće godine!

Vodiči: su bili Aleksandra Bunjevčev i Zoran Marković (PSD „Železničar“ Novi Sad), Željko Dulić (PD „Vilina vodica“, Bukovac) i Ivan Tomik (PAK „Celtis“, Sombor)

Tekst i foto: Aleksandra Bunjevčev

Golija, Srbija

(Organizacija: PD „Pobeda“, Beograd)

I ove godine su planinari PD „Pobeda“ dočekali Novu godinu na planini. Pored tradicionalnog dočeka na Rajcu, u našem domu „Čika Dučko Jovanović“ bili smo na Fruškoj gori, Zlataru, Jas-trebcu i Goliji.

Naš domaćin na Goliji, Golub Pendić, trudi se da održi tradicionalni doček Nove godine, a to znači pod otvorenim nebom uz vruću rakiju i jagnje na ražnju! Pored čuvene rakije grejalo je i kuvano vino, vatromet, kolo uz zvuke harmonike – po izboru.

Prvi dan u godini osvanuo je sunčan. To i neočekivano malo snega na Goliji pomogli su da grupa lako izađe na najviši vrh, Jankov kamen (1.833 mnm) iako je za neke od njih veselje prethodne noći trajalo do zore. Sutradan su pretili da se spuste tamni oblaci nad Odvračenicom ali smo mi ipak uspeli da pre podne izađemo na vidikovac Grmičak i uživamo u pogledu na Pešter i planine Crne Gore. Uveče smo se u kafiću na Kuli (1.675 mnm) družili uz pesmu i gitaru.

Na povratku kući posetili smo, zahvaljujući ljubaznosti sveštenika Tome i kustosa muzeja, Petrovu crkvu i Istorijski muzej u Novom Pazaru. Bili smo prvi posetioци u ovoj godini. Za taj dan i jedini. Za čevape i baklave smo čekali u redu.

Tekst i foto: Zorka Jovanović

Zlatibor, Srbija

(Organizacija: *PSD „Kopaonik“, Beograd*)

Članovi PSD „Kopaonik“ iz Beograda rešili su da Novogodišnje praznike provedu na snegom prekrivenom Zlatiboru. Na turu su krenuli u organizaciji vodiča Bore Piščevića, koji je poreklom Zlatiborac i zna sve o ovom kraju. Posle večere u odmaralištu „Ratko Mitrović“, planinari su dočekali Novu 2011. godinu na glavnom trgu uz još hiljade ljudi, trubače, kuvano vino i rakiju, „YU grupu“ i hit „Dunavom još šibaju vetrovi“. Jutro 1. januara je osvanulo okupano suncem, pa je sneg blistao kao šljokice i svi četinari su se pretvorili u novogodišnje jelke. Mi smo to posmatrali zapanjeni dok smo kretali u laganu šetnju do ergele „Zov“ gde smo jahali konje, vozili se saonicama, slušali gusle i opet, naravno, pili rakiju!

Drugoga dana Nove godine osvojili smo vrh Cuker (1.359 mnv) po oblačnom i sumornom vremenu, ali ipak zadovoljni što uživamo u čistom zlatiborskom vazduhu i škripi snega. Slobodno vreme smo provodili po kavanama probajući lokalne specijalitete - komplet lepinju, proju, kačamak, svadbarski kupus, a potražnja je bila velika pa se teško dolazilo do mesta. Neki planinari su hteli da kompletan ugođaj učine još većim odlaskom na wellness tretmane i masaže, ali nigde nismo uspeli da pronademo slobodno mesto. „Mona“ nije mogla da primi sve zainteresovane, a „Čigota“ nije radila. Na bazenu „Čigota“ čak nisu uspeli da zagreju vodu za tuširanje posle bazena, pa smo neočekivano imali „tretman za bolju cirkulaciju“ ledenom vodom! Napustili smo Zlatibor, ispraćeni krupnim pahuljama, u nadi da ćemo doći ponovo i da će, pored svih fensi turista, biti mesta i za nas skromne planinare...

Tekst i foto: Vesna Cvetanović

Borovec i Rila, Bugarska

(Organizacija: *PK „Balkan“, Beograd*)

Planinari Planinarskog kluba „Balkan“ dočekali su Novu Godinu u Bugarskoj – Borovec na planini Rili. Tura od 30. decembra 2010. do 3. januara 2011. godine obuhvatala je uspon na najviši vrh Balkana Rila (Musala 2.925 mnv) i skijanje.

Borovec, planinarski dom Šumnatica udaljen je od centra oko četiri kilometra. Sobe su četvorokrevetne i šestokrevetne sa kupatilom, podnim grejanjem, dnevnim boravkom i restoranom. Domaćini u domu planinari iz Turističkog društva „Rilski Turist“ iz Samokova.

U dom smo stigli u ranim jutarnjim satima i smestili se. Dan je bio lep i sunčan, deo grupe odlazi na skijanje a ostali su uživali u šetnji. Vraćamo se u dom, stigli su i naši prijatelji - planinari iz Bugarske. Okupili smo se svi zajedno, pa sledi druženje uz pesmu, igru i svečanu večeru do kasno u noć. Doček Nove godine obeležili smo vatrometom i šampanjcem dva puta, po bugarskom i našem vremenu.

Na ski stazama ima malo prirodnog snega, ali to nije smetalo pošto na stazi postoje topovi za pravljenje veštačkog snega. Skijaši su skijali sva četiri dana.

Novu godinu obiležili smo usponom na najviši vrh Balkana - Rilu. Od Boroveca žičarom dolazimo do Jastrebeca (2.360 mnv), a zatim letnjom stazom do doma pod Musalom. Nastavljamo dalje prema Ledenom jezeru i domu Everest. Ispred nas greben sa stubovima ili zimska markacija na kome je postavljena sajla za što bolju sigurnost u zimskim uslovima. Sajla nas vodi na vrh. Neki od planinara su po prvi put na najvišem vrhu Balkana, pa je tim uspeh bio veći i značajniji. Na vrhu - pauza za odmor, pečatiranje planinarskih knjižica, a zatim sledi povratak istom stazom u Borovec.

Šetajući po Borovcu posetili smo dvorac „Carska Bistrica“. Dvorac, hidrocentrala, crkva i još nekoliko objekata smešteno je u borovoj šumi kroz koju protiče rečica koja snabdeva hidrocentralu vodom. Hidrocentrala postoji i radi neprekidno 100 godina.

Plan je u potpunosti ostvaren. Šta reći na kraju: grupa raspoložena, bilo je skijanja, planinarenja, šetnje, pesme, igre, druženja, sklapanja novih prijateljstava... Boraveći u prirodi upoznajemo krajeve, običaje, družimo se, upoznajemo ljude slične sebi... Pridružite nam se!

Tekst i foto: Milanka Arsić, Svetlana Raković i Irina Juhas

Klekovača, BiH

(Organizacija: PD „Čičak“, Čelinac)

Planinarski vodiči Momir Zubović i Dragan Kuzmanović pozvali su planinare da dočekaju Novo ljeto na Klekovači (1.962 mnv). U petak, 31. decembra 2010. godine krenuli smo iz Banja Luke u šest sati. Na prvoj pauzi smo sačekali Zubu i Dragana u kafani „Vlajko“ u Čadavici. Već nas je bilo 11 na okupu i to je bio konačan broj učesnika, uz našeg domaćina, Ljubomira Glušicu. Na Pasjaku smo skrenuli ka Klekovači, prošli rampu i stigli do kraja asfalta, gdje nas Ljubo čekao u jednoj lovačkoj brvnari. Već smo prešli 1.100 metara nadmorske visine i vazduh je bio pravo osvježanje za pluća koja su navikla na gradske otrove. Kombijem smo savladali veći dio puta do doma koji se nalazi na 1.560 mnv. Za nama je stigla i dobro natovarena „panda“ koju je vozio Zubi. Na jednom dijelu puta su bili tragovi neke „lade nive“, a onda smo krenuli kroz netaknut snijeg. Nakon pola kilometra se začulo vrlo čudno šištanje ispod kombija. Zaustavili smo se i vidjeli kompletan auspuh kako se vuče iza vozila. Odlomili smo ga, ubacili u kombi i nastavili vožnju. U domu smo naložili vatru i započeli sjeckanje povrća za čorbu. Ubrzo je krenula i pjesma koja je obilježila sva tri dana na Kleki. Ljubo je uključio neki stari „tranzistor“ sa kojeg su se čule melodije koje je Čak Beri svirao na Vudstoku. Prostorija za ples je nazvana „diskokleka“.

Oko pola deset smo krenuli na uspon. Nakon dva sata pješaćenja smo bili na vrhu Velike Klekovače (1.962 mnv). Vremenski uslovi su bili povoljni za pješaćenje. Vjetar nije bio jak, ali ipak nismo izdržali više od pola sata na vrhu planine. Tačno u ponoć smo nazdravili Novoj godini na najvišem vrhu zapadnog dijela Srpske. Vratili smo se u dom oko dva sata. „Diskokleka“ je radila do šest sati ujutro. Hit večeri je bila pjesma „Ali pamtim još“. Najveća objektivna opasnost u „diskokleci“ je bila „snježna lavina“. Za neupućene, to je dvolitra Lav piva, ohlađena u snijegu. Prvog januara 2011. godine oko podne, „žrtvama snježne lavine“, upriličen je „mamurijalni“ uspon na Malu Klekovaču. Vrijeme je bilo sunčano, duvao je slab vjetar, a visina snijega je bila ispod koljena. Sa vrha Male Kleke (1.761 mnv) smo imali krasan pogled na Osječenicu, Plješevicu, Šator, Goliju, Lunjevaču, Dinaru, Troglav, Cincar, Vitorog, Kozaru, Grmeč, Manjaču... Vratili smo se u „diskokleku“ i slavili drugo veče Nove godine u sjajnom raspoloženju. Jedan od najraspoloženijih učesnika ove proslave bio je Momir Zubović, koji je izjavio da je „patriarhalno odgođen“. Od Nove godine je prestao da konzumira alkohol. Prešao je na „Bavariju“ na kojoj piše „0,00%“ i postao bezalkoholičar.

U nedjelju smo sredili dom i krenuli kući. Nekoliko planinarki je izrazilo želju da dođu čim malo ugrije, da urade generalno sređivanje doma. Jedna je čak zaboravila uloške od cipela, da ima razlog da se što prije vrati na Kleku. Ovako kvalitetno druženje, sigurno neće brzo izbljediti u sjećanju. Naredna proslava je najavljena za Srpsku Novu godinu na planini Tari.

Tekst i foto: Dragan Kuzmanović

Jastrebac, Srbija

(Organizacija: PD „Pobeda“, Beograd i PSD „Železničar“, Beograd)

Saradnja PD „Pobeda“ i PSD „Železničar“, animirala je planinare i dala uspješan okvir ovoj akciji. Po jedan minibus iz oba društva, vozio je 34 planinara na Jastrebac. Stigosmo u dom „Žarko Žarić“ oko 15h. Čika Rile (domarska exelencija) nas je dočekao domaćinski, pa predosmo na smještanje po sobama. Do svečane večere (u 20h), odmarali smo. Skupa sa oko 60 planinara iz Kruševca, ispunismo, simpatično okićenu salu doma. Najprije je Rile krenuo da iznosi svoje kuvarske čarolije. Potom, da nam grla kvasi rujnim vinom i rakijom ljutom. Muzika sa razglasa dodatno učini svoje. Dok trepneš, atmosfera vruća, lica ozarena. Veći dio populacije je pripadao ženama, a one: lepršave i lijepe. Plesom i pjesmom uđosmo u 2011. godinu, bez oklopa od životnih nedaća. U 2 h se razidosmo, zadovoljni.

Doručak u obliku kačamaka čekao je u 8 h najvrijednije. Skupilo se 17 planinara da učestvuje u turi zvanoj „izbacivanje mamurluka“. Popeli se do Sokolovog kamena (1.025 mnv), uživali u sunčanom danu sa malo snijega. U dom (521 mnv) stigli na vrijeme, pa je nas devetoro nastavilo do

crkvice svete Petke. Smještena kraj, ledom okovane, riječice Gradac, pruža sliku nijeme ljepote. Ručak, odmor, repriza dočeka u opuštenom obliku i privedosmo dan kraju. Nedelja uzela od Subote sunčano jutro, te nam ga, mirno, servirala uz doručak. Pristigli planinari iz Kruševca, pa se podijelismo u grupe. Jedni na Belu stenu, a naša grupa na najatraktivniji lokalitet na Jastrebcu: „Mečije stene“. Opet 17 planinara. Divna šetnja od 15 km, upijanje pejzaža i druženje, šarolike, grupe, urezalo je trag u nedeljnom danu. Ručkom nas ispraćaju, umorni, ali ljubazni domaćini. Pakovanje, poljupci, razmjena osmjeha i ulazak u ljute mašine naših prevoznika. Jednosatna posjeta centru Kruševca. Crkva Lazarica, Lazarev grad, spomenik i Narodni muzej su bili svijeće na torti zvanoj: doček Nove godine.

U sivi Beograd se ušunjali u 21 h. Zahvalan u ogromnim količinama svima koji su učestvovali i bili dio organizovanja akcije. Znam da, moja kolegica, Vesna Dimitrijević osjeća isto.

Tekst i foto: Branislav Makljenović